

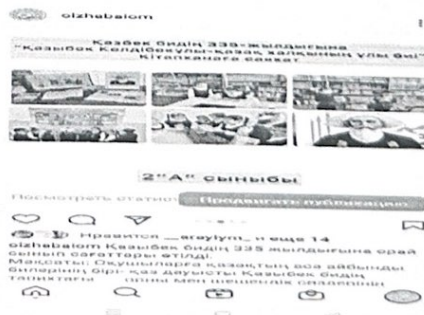
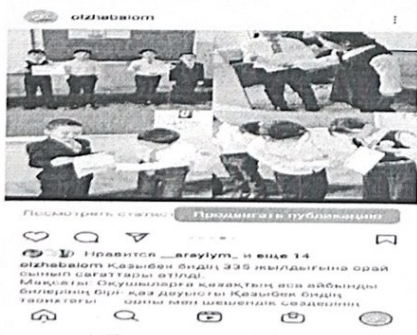
Олжабай батыр ауылының жалпы орта білім беретін мектебі

Қараша айында жүргізілген іс-шаралардың есебі

1.15. Қазыбек би 335 жыл

Тіліміздің құндылығы мен байлығын көрсетіп, ғасырлар бойы жаңғырып, ұрпақтан-ұрпаққа мұра болып келе жатқан Қаз дауысты қазыбек бидің шешендік сөздерінің тәлім-тәрбиелік мәні зор. Биыл Қазыбек бидің туғанына 335 жыл толуына орай мектебімізде сынып сағаттары өтіліп, мектеп мұражайына, кітапхансына саяхат жасадық. Оқушыларға Қазыбек би Келдібекұлының өмірі мен шешендігі, оның халықаралық дәрежедегі елші-дипломат, әділ қазы, қоғам қайраткері болғандығы жайында мағлұмат беру, еркін сөйлеу дағдысын қалыптастырып, шешендік өнерді меңгерту

Нәтижесінде Оқушылар Қазыбек бидің өмірі мен шешендігі, оның халықаралық дәрежедегі елші-дипломат, әділ қазы, қоғам қайраткері болғандығы жайында ақпарат алады, еркін сөйлеу дағдысын қалыптастырады

1.16

1 желтоқсан СПИД пен күрес күніне орай өткізілген іс-шаралар

Жоспар бойынша мектебімізде сынып сағаттары мен кездесулер өтіп, оқушыларға ақпарат берілді.

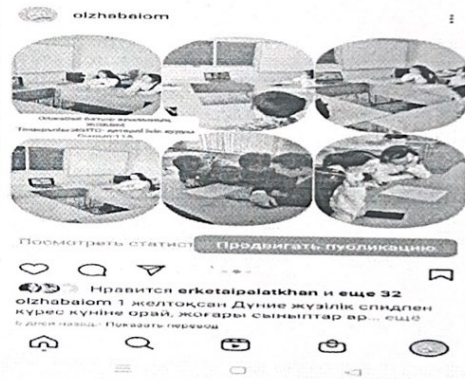
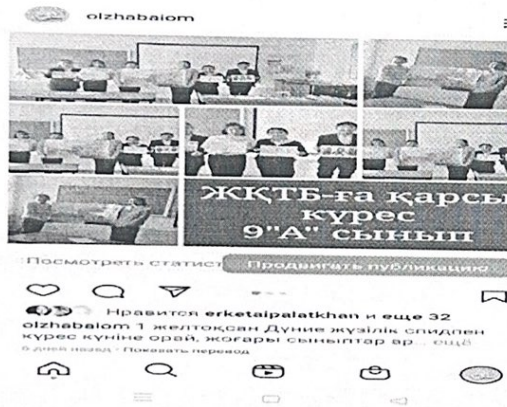
Мақсаты: Адамзат өміріне қауіп төндіріп отырған қатерлі СПИД дертінің алдын - алу, оның жұғу жолдарын одан сақтана, қорғана білу туралы түсіндіру. Салауатты өмір салтын қалыптастыру. Оқушыларды жаман әдеттен аулақ болуға, адамгершілікке, инабаттылыққа, ел жандылыққа тәрбиелеу.

ЖИТС-тің жұғу көздері және жұғу жолдары.

Дүниежүзілік денсаулық сақтау ұйымының мәліметі бойынша АИВ жұқтырғандар саны 2000 жылдан кейін 40-50 миллионға жетуі ықтимал.

Инфекция көзі. Вирус жұққан адам – вирус тасымалдаушылар, ЖИТС-пен ауырған адамдар инфекция жұқтыру көзі болып табылады. Ешқандай ауру белгілері байқалмайтындықтан, әсіресе, вирус тасымалдаушылар өте қауіпті.

Вирус көп мөлшерде қанда, спермада, қынап кілегейінде, емшек сүтінде болады. Көз жасында, жұлын сұйығында, сілекейде өте аз мөлшерде болуы мүмкін.

Мектеп медбикесі Альмагамбетова Г.А жоғары сыныптың оқушыларымен кездесіп, ауру белгілері мен таралу жолдары, себептері туралы ақпарат беріп, таныстырылым көрсетіп, видеолармен бөлісті.

ЖҚТБ-мен ауырған адаммен құшақтасқанда, амандасып қол алысқанда, ернінен,мандайынан ептеп сүйгенде жұкпайды. Маса ауру таратады екен деген де сыбыс бар, бұл жай нәрсе. Вирус адамның зақымдалған теріс арқылы ішкі денеге өте алмайды.Моншада, бассейнде шомылғанда ортақ ыдысты пайдаланғанда қауіпті емес. Бұл аурудың алғашқы белгісі- шаршағыштық, әлсіздік, терлегіштік және тамақ астындағы, қолтықтағы бездердің ісінуі болып табылады. Сондай- ақ сырқаттың еңбекке деген қабілет кемиді, тамаққа тәбеті шаппайды , салмағын жоғалтады, яғни жүдеп кетеді. Дене қызуы көтеріліп, ол ұзақ уақыт бойы төмен түспейді. Ауыздағы сілеке қабығына ақтандқ түседі.

Денсаулық-басты байлығымыз екенін ұмытпайық!

3.5 Диалог алаңы. «Қауіпсіз мінез-құлық, өзімізден бастайық»

«Қауіпсіз мінез-құлық негіздері» сабағының мазмұны оқу бөлімдері бойынша ұйымдастырылған. Оқу бөлімдері әрі қарай жинақталған білім, түсінік және дағдыларды қалыптастыру мақсаттарын көздейтін бөлімшелерден тұрады. Әрбір бөлімше ішінде реттілікпен құрылған оқу мақсаттары педагогке жұмысын жоспарлауға, балалардың жетістіктерін бағалауға және оларға оқудың келесі кезеңдері туралы ақпарат беруге мүмкіндік береді.

№	Бөлім	Бөлімше
1	Жеке бас гигиенасы	1.1 Адамның дене құрылысы
		1.2 Дене тазалығы
		1.3 Күн тәртібі
		1.4 Шынығу
2	Дұрыс тамақтану	2.1 Дұрыс тамақтану ережесі
		2.2 Дәрумендердің пайдалы қасиеттері
3	Қауіпсіздік ережесі	3.1 Үйдегі қауіпсіздік
		3.2 Көшедегі қауіпсіздік
		3.3 Табиғат аясындағы қауіпсіздік
		3.4 Мектептегі қауіпсіздік

Әдістемелік нұсқауда ұзақмерзімді жоспар – күнтізбелік-тақырыптық жоспар мен қысқамерзімді жоспар берілген. Қысқамерзімді жоспар-да «Қауіпсіз мінез-құлық негіздері» ұйымдастырылған оқу қызметі берілген.

«Қауіпсіз мінез-құлық негіздері» оқу курсы балаларға валеологияны денсаулық жайлы ғылым ретінде таныстырады.

«Жеке бас гигиенасы» бөлімі, «Адамның дене құрылысы», «Дене тазалығы», «Күн тәртібі», «Шынығу» бөлімшелерінен тұрады және әрқайсысында нақты оқу мақсаты анықталған. Оқу мақсатына сәйкес «Адамның дене құрылысы» бөлімшесінде балалар:

- Адамның дене құрылысымен танысады.
- Организмнің негізгі қызметі жайлы біледі: жүрек, ми, көру, есту, тыныс алу, ас қорыту мүшелері.
- Қаңқа, бұлшық ет ұғымдарымен танысып, адам денсаулығы үшін дене бітімінің маңыздылығын біледі.

– Дене бітімін сақтаудың негізгі ережелерін қолдануды үйренеді.

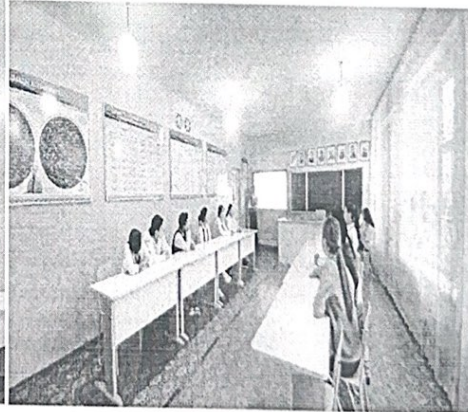
«Дұрыс тамақтану» бөлімі «Дұрыс тамақтану ережесі», «Дәрумендердің пайдалы қасиеттері» сияқты бөлімшелерден тұрады. Оқу мақсатына сәйкес «Дұрыс тамақтану» бөлімінде балалар:

– Тамақтану өмір сүрудің негізі, денсаулықты анықтайтын негізгі фактор және адамның ұзақ өмір сүруі мен жұмысқа қабілеттілігін білдіретінін түсінеді.

– Дұрыс тамақтану ережелерін және оны қолдануды біледі.

– Тамақтану мәдениетін және тамақтану мәдениетін ұстанудың маңыздылығын түсінеді.

– Пайдалы және зиянды азық-түліктерді ажырата алады. – Дәрумендердің пайдасын түсінеді.

3.7 Педагогикалық кеңестердің қарауына келесі мәселелерді енгізу «оқушылар арасында жарақаттану мен жазатайым оқиғалардың алдын алу, ескерту бойынша дене шынықтыру, АӘД, химия, физика, технология мұғалімдерінің жұмысы туралы»

Жарақат (зақым) деп баланың ағзасына тіндердің анатомиялық тұтастығын бұзатын және олардағы физиологиялық үдерістерді бұзатын сыртқы ортаның қандай да бір факторының кенеттен әсер ету нәтижесі деп аталады. Осыған ұқсас жағдайларда әр түрлі жастағы балалар арасында қайталанатын зақымданулар балалар жарақаттануы ұғымына кіреді. Зақымданудың пайда болу себептері мен жағдайларына байланысты балалар жарақаттануының келесі түрлері ажыратылады:

тұрмыстық,

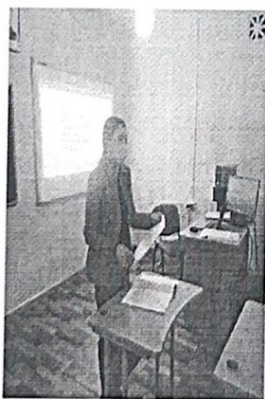
көше – көлік және көліктік емес,

мектеп (үзіліс кезінде, дене шынықтыру, химия, физика, АӘД, еңбек сабақтарында т.б.),

спорттық (ұйымдастырылған оқуларда және ұйымдаспаған бос уақыттарда),

Дене шынықтыру сабақтары кезінде болатын жазатайым оқиғалар ерекше назар аударуды талап етеді, өйткені бұл жарақаттардың туындауында «сақтандырудың» жеткіліксіз ұйымы, әсіресе снарядтарда және секіру кезінде үлкен рөл атқарады. Дене шынықтыру сабақтары мен мектептерде жарақат алудың алдын алу үшін балаларды құлау ережелеріне үйрету, гимнастикалық жаттығулар кезінде «сақтандыруды» ұйымдастыру. Сонымен қатар лабораториялық сабақтарда қауіпсіздік шараларын орасан зор қадалау керек. Зертханалық жұмыстар істеген кезде улы заттардан аулақ болу. Еңбек сабақтарында құрал-сайманды пайдану ережесін сақтау керек.

Әр сабақта нұсқаулықты дұрыс сақтап, мұғалімнің рұқсатынсыз өз бетімен әрекет жасамау. Қауіпсіздік бойынша пед кеңесте талқыланды.

4.3 «Халықаралық темекіден бас тарту күні». Бойынша мектеп медбикесі, сынып жетекшілер осы тақырыпта дәрістер оқып, дөңгелек үстелдер ұйымдастырды. Осы тақырып туралы ой-пікірімізді ортаға салды. Алдымен тақырып жайында бейнефильмдер көрді.

Темекі шегу біздің тұрмысымызға ғана кіріп қойған жоқ, мәдениетімізге де кірді. Бір кезде ой-өрісі дамыған, мәдениетті адамға шылым шегу тіпті жараспаған. Ал кісі өліміне апаратын жаман әдет бізге қайдан келді? Осындай сұрақтарға сынып сағаттарынада, дөңгелек үстелдерде медбике, биология пәндерінің мұғалімі жауап берді.

Биология пәнінің мұғалімі Дүйсенбаева Л.Б. Темекі алқа тұқымдастар класына жатады. Бұл тұқымдастың 66 түрі бар, Қазақстанда 3 түрі өседі. Ол бір жылдық шөп, гүлдері түтікше тәріздес, насекомдар арқылы және өздігінен тозаңданады. Жапырақтары кезектесіп өседі. Өсімдікте басқада улы алколоидтар бар. Темекінің жабайы түрі өсетін жерлерде оның жапырағын жеген малдар уланып, қырылып қалады. Мәдени және дәрілік өсімдік ретінде тараған темекі қазір 120 елде өсіріледі. Одан жылына 12,6 млрд сигарет экспортқа шығарылады. Темекі көшет арқылы өседі. Жапырақтары қолмен жиналып, бауланып кептіріледі. Ал Қазақстанда жылына 9 мың тонна темекі өсіріледі. Аздап кебе бастағанда жапырақтары сарғайып, өзіне тән иіс шығара бастайды. Темекі жапырағынан лимон қышқылы, РР витаминін жасап, ауыл шаруашылығы зиянкестеріне қарсы қолданады.

Мектеп медбикесі оқушылармен сұрақ-жауап алмасты

1. Никотин кімнің есімімен байланысты қойылған және қасиеттерін атап шық? – Францияның Португалиядағы елшісі Жан Никонның есіміне байланысты, сары сұйық зат, суда, майда жақсы ериді.
2. Колумбтың екінші саяхатынан соң табақ дәні бірінші қай елге келді? Испания
3. Темекіден туындайтын аурулар? – қолқа демікпесі, өкпе, жүрек, бауыр, т.б. аурулар.
4. Тарихта темекі тартушыларға қандай жазалар қолданылған?
5. Темекі түтінінде кездесетін улы заттар? Никотин, Көмір қышқыл газы, көміртек тотығы, Аммиак, Шайырлы заттар, Органикалық қышқылдар және басқалары.

Дәрігер: Темекі түтініндегі құрамды бөліктер қанға сіңеді, екі-үш минуттан соң ми клеткаларына жетеді де, уақытша белсенділігін арттырады. Бұдан шылымқор өзін уақытша жақсы сезініп, тынышталғандай болады. Біраз уақыттан кейін оның жағдайы қайтадан қалпына түсіп, тағы жақсы күйді аңсайды, сөйтіп тағы темекіге қол созады. Осылайша никотин зат алмасу үдерісіне орналасып, адам темекі тартпаса бір нәрсе жетпегендей болып тұрады. Бір жыл ішінде ол адам кәнігі шылымқор болады. Аяқ астынан темекіні тастаған адамның басы ауырып, енсесі түсіп, жүйкесі ауырады, ашушаң күй кешеді.

Тәрбие бөлімі анализ жасап өтті.: Дүние жүзіндегі ер адамдардың 60%, әйелдердің 20% темекі шегушілер. Темекіні үзбей тартқан ер адамдардың 16,9% темекіні 8-9 жастан бастап тартқандар. Жасөспірімдердің 27% жолдастарының әсерімен, 40% қызықтап, 17% үлкендердің қолдауымен темекі шегеді. Жасөспірім шылымқорлардың 85% әке-шешелері темекі шегетіндер. Темекі шегуші қыздарға келсек: олардың көбі басқалардың назарын өздеріне аудару үшін, сәнді көріну үшін, ешкімге тәуелсіз еместігін, өзіне-өзі сенімді екенін көрсету үшін шегеді екен. Бұрындары темекі шегуші әйелдер өте аз кездесе, қазір 16-17 жастағы қанша жігіт темекі шексе, сонша қыз темекі шегеді. Қазақ «Ауру қалса да, әдет қалмайды» деп айтады. Темекі шегетін балалардың 80% бұл әдеттен арыла алмайды. Ал екі сигарет тартқан жасөспірімдердің 70% тұрақты шылымқорға айналады екен. Қазақстанда шылым шегу салдарынан бір күнде 70 адам қайтыс болады. Олардың жас мөлшері 35-69 аралығында.

: Зерттеулер бойынша шылымқорлардың 65% темекі тартуды тастағысы келгенімен, олардың 80% өздігінен қоя алмайды екен. Жастардың 20% ұзақ темекі шегушіліктің зардабын біле бермейді. Біз бір көшедегі тұрғындардан кішкене социологиялық сауалнама жүргізгенімізде: темекі тартатын әйел адам жоқ, 9 ер адам темекі тартады екен. Ең кішісінің жасы 23. Темекінің 25 жыл тартқан кісі бар. Барлығы темекінің зияны туралы біледі, бірақ «Темекі шегуді неге тоқтатпайсыз?» деген сұраққа «Шаршағанымды басады, күш беретін сияқты, шекпесем өзімді жайсыз сезінем» деп жауап берді.

5, 7, 9 сынып оқушыларының диагностикасы әр түрлі жастағы балалардың салауатты өмір салтына деген білімі мен қатынасын анықтау.

«Дені сау адам-табиғаттың ең қымбат жемісі» деп тегін айтылмаса керек. Бірінші байлық-денсаулық дейміз. Бірақ осы сөздің салмағын шынайы сезініп, түсінбейтін секілдіміз. Бүгінгі таңда өз тәуелсіздігін алған егеменді еліміз осы бағытта Қазақстан мектептеріне жан- жақты дамыған, денсаулығы мықты, салауатты өмір салтын мұрат еткен дара тұлғаларды тәрбиелеуді басты талап етіп қойған.

Қазіргі кезде салауатты өмір салтын сақтау туралы көп айтылуда. Тіпті Елбасымыздың Жолдауында да салауаттылықты мемлекеттік деңгейде қолға алу керектігі көрсетілген. Бұл жолдау келешек егемендіктің кілтін ұстар жастардың болашағына апаратын алтын сұрлеу десе болады. Десе де осы салауатты өмір салты дегенді әркім әрқалай түсінеді. Салауатты өмір салты дегеніміз- денсаулықты нығайту мен сақтау, ағзаның дұрыс дамуын қамтамасыз ететін гигиеналық ережелерді орындау. Ол үшін денсаулыққа жағымсыз әрекеттерден (нашақорлық, шылым шегу, ішімдік ішу, улы заттарға әуес болу) аулақ болу. Салауатты өмір салтын сақтау сонысымен бағалы. Көне замандардағы ғұламалардың бірі Аристотель: «Жанды дене қозғалмаса өледі» - деген екен. Міне, сол тұжырымдама біз үшін салауатты өмір сүрудің негізгі ілімі болуға тиіс. Салауатты өмір салтын ұстануда спорттың рөлі зор. Денсаулыққа тек дене шынықтыру арқылы қол жеткізілуге болады. Дене қозғалысы адам ағзасын дамытып, жұмыс істеу қабілетін арттырады, ауруды алыстатып, өмірді ұзартады. Денсаулық – адамға табиғаттың берген ең ұлы құндылығы. Адам денсаулығын қалыптастыру және нығайту – медицинаның ғана емес, сонымен бірге барлық оқыту мен тәрбиелеу, білім беру жүйелерінің негізгі мақсаты мен міндеті. Себебі, шәкірт денсаулығының жағдайы оның оқу үлгеріміне, мінез-құлқына, қарым – қатынастарына тікелей әсер етеді. Осы орайда мектептегі алғашқы сабақтың 4-5 минуты гимнастика жаттығуынан басталса, ерте тұрып таза ауада жүгіріп және арнайы жаттығулар жасалса. Түрлі спорттық ойындар мен секцияларға қатысудың да артықтығы болмас еді. Сөйтіп, жан дүниемізді байытып шынықтырар едік.

Дене шынықтыру сабақтарында 5,7,9 сыныптардан салауатты өмір салтына деген қатынасын анықтау мақсатында жаттығу тесттерін алды. Нәтижесінде әр сыныптан 5-7 оқушы нормаға сай тапсырған, қалған оқушылармен нормаға жету мақсатында күнделікті дайындық жүргізілетіні ескертілді.

6.1 Отбасындағы баланың қауіпсіздігі туралы директор жанындағы кеңесте баяндама оқылып, ата-аналарға жадынама таратылып, ата-аналар жиналыстары өткізілді. Отбасы тәрбиесінің негізгі мақсаты – дені сау, ұлттық сана-сезімі оянған, рухани ойлау дәрежесі биік, мәдениетті, парасатты, ар-ожданы мол, еңбекқор, білімді азаматты тәрбиелеу. Бала да жас терек сияқты, қалай тәрбиелесең, жастан қандай тәрбие берсең, ертең есейгенде жас кезіндегі алған тәрбиесі өміріне негіз болмақ. Ата-ана бала қауіпсіздігін сақтауды ең бірінші орынға қою керек. Күн сайын еліміздің қалаларында, ауылдарында автокөліктер саны өскен сайын жол апаттары да арта түсуде. Жол көлік оқиғалары жөніндегі деректерге зер салсақ, қалалық жерлерде жаяу жүргіншілердің кінәсінен болатын оқиғалар саны едәуір көп. Оның ішіндегі жас балалардың апатқа жиі ұшырайтыны: жастай өмірмен қоштасып, орны толмас өкінішке әкелетіні немесе ауыр жарақат алып, кейбірі өмірлік мүгедек болып қалуы мүмкін. Оның себептері: көптеген оқушылар жолда жүру ережесін сақтай білмеуінде. Олар көбіне ереже талабын бұзып, асығыстық жасап, жүгіріп өтуге ұмтылады. Асыға жолға жүгіріп шыққан баланың қауіпке ұшырайтыны, өзіне ғана емес, өзгенің де өміріне қатер төндіретіні баршаңызға мәлім. Осындай оқиғаларды болдырмас үшін мектепте мұғалім, үйде ата-ана балаға үнемі жолда жүру ережесін ескертіп отыруы міндетті. Өдетте кез келген ата-ана балаларды мектепке шығарып саларда «жолдан жүгіріп өтуші болма, машина қағып кетеді» деген ескертуден аса алмайды. Бұл – әрине, жеткіліксіз. Бастауыш сынып оқушысы үшін үйден мектепке дейінгі жол қиындықтарын білуі тиіс. Сол үшін ата-анасы баласына жол-жөнекей кездесетін қиындықтарға, жол белгілеріне көңіл бөліп, үйреткені дұрыс. Жол көлікпен қатынасатын оқушыға ата-анасы жол қиылыстарынан өтуді, көлік толық тоқтағанда түсіп, мінуіне болатынын, өз аялдамасын дұрыс білуін, бөтен көлікке отырмауын ескеріп отырғаны жөн. Бастауыш сынып оқушыларының күнделігінің алғашқы беттері, яғни баланың аты-жөні, мектебі, сыныбы, мекен-жайы, үй телефоны, әке-шешесінің ұялы телефондары, мектеп телефоны толық жазылып, баланың фотосы жапсырылуы тиіс. «Менің мектепке барар жолым» кестесі анық сызылып, қандай көшелерден, қандай қиылыстан, қай үйлердің арасынан жүретіні қызыл бағытпен сызылып көрсетілуі тиіс. Бастауыш сынып оқушыларының әсіресе 1-2 сынып оқушыларының мектепке әке-шешелері міндетті түрде өздері әкеліп-әкетуі керек.

Ата-ана баласына мектепке, көшеге, дүкенге барада үнемі мынаны ескеріп отыруы керек:

- Таныс емес, бөтен адаммен сөйлеспе;
- Мас және қауіпті адамнан алыс жүр;
- Бөтен адаммен сөйлеспе, машинасына отырма
- Сені артыңнан қуса, көп адамдар арасына жүгір.

Жалпы ата-ана баласының қайда және кіммен ойнап жүргенін білуі керек. Мектепке кешікпей баруын, үйге уақытысында келуін қадағалағаны абзал.

Баланың жарақат алуы көбінесе мектеп пен үй арасында болады. Көшеде ұзақ ойнап жүріп қалған бала міндетті түрде қиын жағдайға тап болуы мүмкін (балалармен ойнап жүріп ерегісіп, төбелесіп қалуы, бір-бірінің заттарын тартып алуы, бөтен бұзақы балалардың көзіне түсуі және олардың ақша талап етуі, дүкеннен жарылғыш заттарды сатып алып ойнауы, т.с.с.). Ата-ана балаға артық ақша бермеуі керек. Үшкір заттар мен газды балондар алып жүрмеуін қадағалауы қажет.

Көбінесе ата-ана жұмыста болып, бала үйде жалғыз қалатын кездер болады. Балаға техника қауіпсіздік ережелерін және мынаны ескертіп отыруы керек: үйде жалғыз қалғанда электр жүйесіне жақындамау, газ плитасына тиіспеу, терезені ашпау, бөтен кісіге есік ашпау, т.с.с. Ата-анасының әрбір ескертуін ұмытпай, ереже талабын бұлжытпай орындаған балалардың әр түрлі сәтсіздіктен аулақ болатыны шындық.

Құрметті ата-ана, балаларыңызды жолда қараусыз қалдырмаңыз, жолда жүру ережесін сақтауда балаларыңызға үлгі болыңыздар. **Егеменді еліміздің болашағы – балалар.** Сондықтан бала өмірінің қауіпсіздігіне немқұрайлы қарамайық.

6.8 Балаларға қатысты қатыгездіктің алдын алу мақсатында ата – аналарды психологиялық-педагогикалық ағартуды ұйымдастыру бойынша жұмыс

Қараша айында мектеп әкімшілігі ана-аналарға кеңес ретінде дәріс берді. Отбасындағы тәлім-тәрбиенің мақсаты-баланың жеке ерекшелігін, психикалық процестрін ескере отырып, жарасымды жетілген ұрпақты тәрбиелеу. Аталған нысанаға жету үшін отбасындағы тәрбие төмендегі міндеттерді шешеді

-Отбасында баланың өсіп жетілуіне, денсаулығына қамқорлық жасау, нығайту, бекіту. Тазалық дағдыларын қалыптастыру.

-Еңбек сүйгіштікке, еңбекті қажетсінуге баулу баланың күнделікті өмірін мәнді ұйымдастыру тұрмыстағы, үй шарушылығындағы еңбекке құлшынысын арттыру өзіне-өзі қызмет ету дағдыларына үйрету.

-Отбасы мүшелерінің өзара дұрыс қарым-қатынасын, тіл табысып түсінісуін, бірін-бірі тыңдап, ата-ананы, туған туыстарын, жасы үлкендерді сыйлап, құрмет тұтуға үйрету.

-Оқудың, білім алудың, мәдени мінез-құлықтың әдеп-дағдыларын қалыптастыру.

-Отбасында баланың икемділігі мен қабілетін байқап, кәсіптік жағынан бағдарлау.

-Өнерге, мәдениетке, ғылымға құштарлығын тәрбиелеу, уақытын тиімді пайдалануды ұйымдастыру.

-Баланың ақылына, күшіне, біліміне сай берілген тапсырманы, талапты орындауға дайын болуға үйрету.

Бақылау, тексеру, бағалау.

-Тәртіптілікке, ұқыптылыққа, жауапкершілікке, ойшылдыққа, сергектікке, естілікке, т.б. баулу.

-Өзін-өзі тәрбиелеуге, дербестікке, шығармашылыққа баулу.

Адам баласы-өмір бойы психологиялық көмекке зәру болмақ. Әсіресе, оның нәрестелік, сәбилік, балалық шақтарында, тіпті ауадай қажеттілік деп айтсада болады. Бірақ, біз өмір сүрген бұрынғы қоғамда, адамның психикасын тәрбиелеуге еш уақытта мән берілген емес. Соның салдарынан балабақшаларда да, мектептерде де, тіпті жоғары оқу орындарымен адамның қызмет істейтін орындарында да, адамның психологиялық тәліміне көңіл аударылмады. Мұндай надандылықтың адамдарға тарттыратын азабыда аз емес. Осындай қалыс тәрбиенің ауыр кемшіліктерін ескере отырып, азды-көпті психологиялық көмектің қасиеттеріне тоқталуды жөн көрдік.

Психологиялық көмектің бағыттары.

Бала атаулының бойында біртіндеп қалыптасатын невроздың негізгі себепкері, жалпы бала тәрбиесінен хабары шамалы, ал бала психологиясы дегенді естіп көрмеген ата-аналардың үкімі де сорақылыққа толы қатыгездіктерінен екенін ашып айтқымыз келеді. Олардың көпшілігі бала тәрбиесінің қиын да қызық сәттерін іздеп үйренудің орнына, тек жазалау, қорқытып-үркітумен ұстағанда білетіндіктерімен шектелетіндіктері белгілі. Тіршілік тартысына енді келген сәбилер үшін, бұл аттап өте алмастай ауыр күйзелістерге апарды. Айта берсе үлкендер тарапынан болатын дөкерде дөрекі қылықтар толып жатыр.

6.10 Олжабай батыр ауылының жалпы орта білім беретін мектебінде оқушылармен бірге халықаралық балалар сенім телефоны күні өтті. Оқушылар өздерінің ойларын ашық айта білді. Сұрақтарын қойып, керекті мәліметтерді алды.

Биыл Дүниежүзілік балалар күні әлемнің барлық елдерінде ерекше атап өтіледі. Осы күні бүкіл дүние жүзіндегі балалар мен жасөспірімдер өздері, өз мүдделері мен қажеттіліктері туралы ашық айтады. Бұл күннің маңыздылығы қандай? Елімізде осы күнге орай қандай шаралар өтуде? ҚР Бала құқықтары жөніндегі уәкіл жанынан ашылған Балалар мен жастарға арналған «111» ұлттық сенім телефонының басшысы **Ысқақ Қашқынбайұлы** осы және өзге де сұрақтарға жауап берді. «Елімізде осы күнге орай көптеген шаралар бастау алды. Қазіргі таңда бала құқықтары жөніндегі ЮНИСЕФ Балалар қоры мен халықаралық балалар қорының бастамасымен конференция ұйымдастырылуда. Бүгін Астана қаласының Оқушылар сарайында балалар мен жастардың шығармашылық фестивалі өтіп жатыр. Бұл шараларға жақын және алыс шет елдерден қонақтар, халықаралық сарапшылар келді. Осы шара аясында балалардың қатысуымен 13 тақырыптық диалог алаңдары құрылған болатын. Мысалы, «Бала және заң», «Бала және білім беру», «Бала және денсаулық сақтау».

Қорытынды.

1. -Күніне жоғарыда аталған телефон номеріне 300 қоңырау соғылады екен, яғни 300 балаға көмек көрсетіледі. Біздің сыныпта осымен хабардар етілді. Енді осы «сенім» телефон номерін жазып, жаттап, басқаларға да насихаттауымыз керек!
2. **Рефлексия.** Оқушылар сынып сағатынан алған әсерін кері байланыс түрі ретінде түрлі түсті стикер-«алмаларға» әсерлерін жазады: қызыл түстіге- қызықтырғаны, жасыл түстіге – әсері шамалы болғаны туралы пікірін жазып білдіреді.
3. Күнделікке сенім телефон номерін жазғызу.

